

Leefbaarheidsmonitor Tiel 2007

De uitkomsten van 2007 vergeleken met 2005 en 2003

Manja Abraham

Leefbaarheidsmonitor Tiel 2007

De uitkomsten van 2007 vergeleken met 2005 en 2003

Amsterdam, 25 oktober 2007

Manja Abraham

Met medewerking van
Mediad, dataverzameling

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Doel en opzet leefbaarheidsmonitor	3
1.2	Interpretatie van de uitkomsten	4
1.3	Tekstrapport, tabellenboek en focusgesprekken	5
2	Leefbaarheid in de woonbuurt	7
2.1	Voorzieningen in de buurt	7
2.2	Buurtproblemen	9
2.3	Sociale kwaliteit	11
2.4	De staat van de buurt	13
2.5	De staat van de woningen	14
2.6	Rapportcijfers	15
3	Veiligheid en criminaliteit	16
3.1	Onveiligheidsgevoelens	16
3.2	Persoonlijk slachtofferschap	17
4	De gemeente Tiel	18
4.1	Stadswachten en politie	18
4.2	Gemeentelijke voorzieningen	19
4.3	Informatievoorziening en dienstverlening	20
4.4	Sportvoorzieningen	20
5	Conclusie	23
5.1	Algemene conclusie	23
5.2	Negatief	23
5.3	Positief	24
5.4	Doelen stellen, prestaties monitoren	24

1 Inleiding

De gemeente Tiel investeert in het vergroten van de leefbaarheid en veiligheid. Om goed beleid te kunnen ontwikkelen is het noodzakelijk periodiek te meten of er problemen zijn waar inwoners mee te maken hebben en wat hun wensen en hun behoeften zijn. Dat geeft richting aan het beleid en maakt het mogelijk de resultaten van overheidsinspanningen te monitoren. Onafhankelijk onderzoeks- en adviesbureau DSP-groep uit Amsterdam heeft voor de derde maal de opdracht gekregen deze leefbaarheidsmonitor uit te voeren. In dit inleidende hoofdstuk zetten we kort de opzet en uitvoering van het onderzoek uiteen.

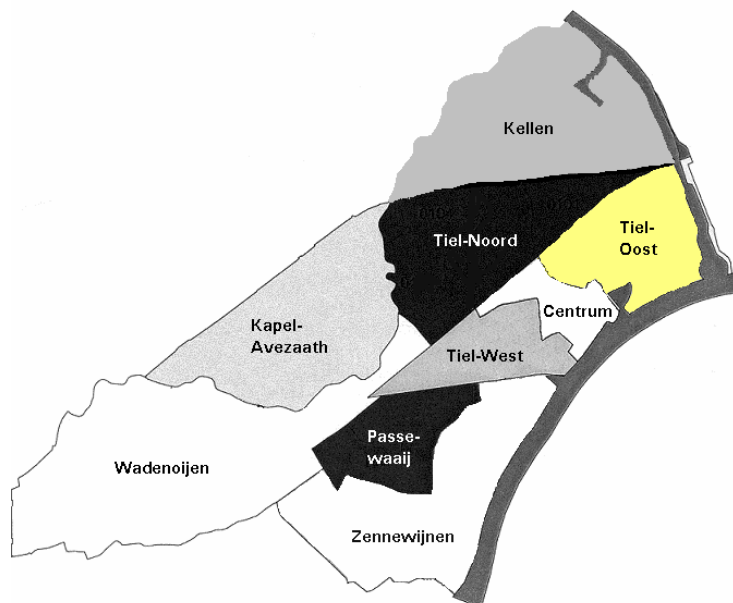
1.1 Doel en opzet leefbaarheidsmonitor

Het doel van de monitor is het in kaart brengen van de situatie anno 2007, voor wat betreft leefbaarheid en veiligheid. De monitor is zo opgezet dat de resultaten van de negen wijken in Tiel onderling kunnen worden vergeleken. Daarnaast is het mogelijk trends in de tijd te signaleren door de resultaten te leggen naast de uitkomsten van de vorige metingen.

Tiel kent de volgende wijken:

- Centrum
- Oost
- West
- Noord
- Passewaaij
- Zennewijnen
- Wadenoijen
- Kapel-Avezaath
- Kellen (inclusief Medel)

Figuur 1.1 Plattegrond Tiel met de negen wijken

Dataverzameling

De gegevens zijn verzameld door middel van telefonische enquêtes onder bewoners van Tiel. Aan 1.326 bewoners is de mening gevraagd over zaken als voorzieningen, buurtproblemen, sociale kwaliteit, onveiligheidsgevoelens en de staat van de buurt. Het veldwerk vond plaats in de maanden mei en juni 2007.

In totaal beantwoordde 65 procent van benaderde bewoners de vragen. Het responspercentage is, net als in 2003 en 2005, hoog. Kennelijk vinden de inwoners van Tiel het belangrijk om hun stem te laten horen in enquêtes als deze. Ongetwijfeld heeft ook de introductiebrief die van tevoren is opgestuurd geholpen. Daarnaast is geïnvesteerd in het verkrijgen van medewerking onder Turken en Marokkanen door aparte steekproeven te trekken en de brieven te vertalen. Ook dit heeft een goed resultaat opgeleverd, hoewel het altijd moeilijk blijft deze groepen te bereiken.

Het aantal respondenten ligt iets lager dan de vorige keren, maar nog steeds is een representatief percentage van de wijk geïnterviewd. In totaal zijn 1.326 mensen ondervraagd, verdeeld over de volgende negen wijken van Tiel (tabel 1.1):

Tabel 1.1 Aantal respondenten per wijk

	2003	2005	2007
Centrum	207	206	200
Oost	225	217	218
West	238	215	208
Noord	231	214	211
Passewaaij	218	209	210
Zennewijnen	46	50	41
Wadenoijen	180	171	112
Kapel-Avezaath	95	112	94
Kellen	30	30	32
Totaal	1.470	1.424	1.326

1.2 Interpretatie van de uitkomsten

Betrouwbaarheid van de uitkomsten

In dit rapport worden gegevens gepresenteerd gebaseerd op onderzoek onder de bevolking van Tiel. Er is een steekproef getrokken die een representatief beeld oplevert van de feitelijke situatie onder de gehele bevolking van 18 jaar en ouder in alle wijken. Het steekproefkarakter van het onderzoek brengt met zich mee dat voor de uitkomsten een bepaalde mate van betrouwbaarheid geldt. Zeker bij kleine steekproeven kan het gebeuren dat door toevalsfactoren het aangetroffen beeld niet volledig overeenstemt met de werkelijkheid.

De betrouwbaarheid van de uitkomsten is van belang voor het maken van vergelijkingen tussen uitkomsten per wijk. Bij elk percentage geldt, gegeven de spreiding in de antwoorden en het aantal ondervraagde personen, een betrouwbaarheidsmarge. Dit betekent dat de werkelijke waarde – met een betrouwbaarheid van 95% – tussen de grenzen van die marge zal liggen. De betrouwbaarheidsmarges worden voor de overzichtelijkheid niet in de tabellen opgenomen.

De cijfers voor Tiel als geheel zijn gebaseerd op 1.326 ondervraagde personen, waardoor deze een grote mate van betrouwbaarheid hebben. Per wijk zijn er minder mensen ondervraagd. In het centrum zijn bijvoorbeeld 200 personen ondervraagd. De betrouwbaarheidsmarge rondom een uitkomst van 50% bedraagt in dat geval 6,8%. Dat wil zeggen dat de uitkomst in werkelijkheid met 95% zekerheid ergens tussen de 43,2% en 56,8% zal liggen. In Kellen, waar 32 personen zijn ondervraagd, is de marge 17,9%. Dat wil zeggen dat de uitkomst in werkelijkheid met 95% zekerheid ergens tussen de 32,1% en 67,9% zal liggen.

Aanpassingen ten opzichte van 2005

De vragenlijst van 2005 heeft gediend als basis voor die van 2007 om de vergelijkingen met voorgaande jaren te kunnen blijven maken. Wel is een aantal wijzigingen aangebracht.

Een aantal vragen over kwesties die in voorgaande jaren bijna niet voor kwamen is geschrapt, om de respondenten niet te overbelasten. Over de weggelaten vragen zullen we dan ook niet rapporteren, resultaten zijn immers te vinden in de vorige monitor rapporten.

Op verzoek van de gemeente Tiel is er een vragenblok toegevoegd over sport. Ook zijn er enkele vragen binnen bestaande blokken toegevoegd (bijvoorbeeld over de parkeermogelijkheden als bezoeker in het centrum van de stad). Omdat deze vragen nu voor de eerste maal zijn gesteld, zijn vergelijkingen met voorgaande jaren niet te maken.

In tegenstelling tot voorgaande jaren is de steekproef op basis van postcodedefinities getrokken uit het 'Cendris' bestand. Dit is een bestand van huishoudens met onder andere persoonsnamen, adressen en telefoonnummers. Dit bestand wordt bij onderzoeken gebruikt als steekproefkader. In 2005 en 2003 werd de steekproef getrokken uit de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) om deze vervolgens te verrijken met telefoonnummers. In de praktijk bleek echter dat er aan een groot aantal personen in de steekproef geen telefoonnummer gekoppeld kon worden omdat dit onbekend was, of omdat zij woonden op een 'subnummer' (bijvoorbeeld 23 1-hoog, 546 i).

De uiteindelijke steekproef die dit jaar is gebruikt is completer dan die van voorgaande jaren, omdat nu de mensen met subnummers *niet* meer buiten de steekproef vallen.

1.3 Tekstrapport, tabellenboek en focusgesprekken

De uitkomsten van dit onderzoek worden net als de vorige keren gepresenteerd in twee aparte rapporten: een tabellenboek dat alle antwoorden per wijk bevat en dit tekstrapport waarin de belangrijkste uitkomsten worden besproken. Het tekstrapport streeft niet naar volledigheid: het is bedoeld voor diegenen die snel inzicht willen in de huidige stand van zaken, de ontwikkelingen tussen 2003 en 2007 en de grootste verschillen tussen de wijken. Lezers die gedetailleerde informatie willen, kunnen deze vinden in het tabellenboek. In het tabellenboek wordt ook ingegaan op de betrouwbaarheid van de resultaten.

De publicatie van de uitkomsten van de leefbaarheidsmonitor liet, na afronding van het veldwerk, nog enkele maanden op zich wachten. Reden daarvoor is dat we in aanvulling op de telefonische interviews ter verdieping voor het eerst ook twee focusgesprekken wilden houden. In deze gesprekken zouden groepen bewoners bijeenkomen om te praten over thema's die relevant blijken op basis van de uitkomsten van de monitor. Na publicatie van het conceptrapport is er binnen de gemeente besloten waar het accent van de groepsgesprekken diende te liggen. In overleg met de gemeente Tiel is er vervolgens gekozen voor twee sessies: één met bewoners van Rauwenhof en één met bewoners van Passewaaij. Doel was deze gesprekken tussen de zomervakantie en de herfstvakantie te houden.

Dit plan bleek echter te ambitieus.¹ De animo voor deelname onder de bewoners bleek minimaal, dit in contrast met de relatief hoge response voor de enquête. Reacties waren overwegend 'negatief'. Men had geen zin er moeite of tijd in te steken, had al genoeg bijgedragen door mee te doen aan de enquête, of kon niet op het tijdstip waarop de sessie plaats zou vinden. Een enkele burger meldde telefonisch dat het 'zo goed is'.

De Markt

Noot 1 Nadat er vanuit de gemeente circa 80 uitnodigingen zijn verzonden onder bewoners van die wijken, bleef reactie uit. Ook een belronde ter herinnering/uitnodiging mocht niets uithalen. Uiteindelijk bleken er 4 burgers geïnteresseerd in deelname.

2 Leefbaarheid in de woonbuurt

2.1 Voorzieningen in de buurt

De enquête begint met een vragenblokje over de buurt waar mensen wonen. Voor een aantal voorzieningen wordt gevraagd hoe tevreden men daarover is. In de tabel hieronder staan de onderwerpen gesorteerd naar het percentage mensen dat in 2007 tevreden of zeer tevreden was.

Tabel 2.1 Tevredenheid over voorzieningen in eigen buurt

Voorziening	% (zeer) tevreden		
	2003	2005	2007
<i>Zeer tevreden</i>			
Ophalen huisvuil	91	94	91
Winkels voor dagelijkse boodschappen	91	93	91
Straatverlichting	90	90	88
Groenvoorzieningen	79	79	82
<i>Tevreden</i>			
Aantal glas- en papierbakken	76	76	78
Schoonhouden van straat	70	72	74
Onderhoud parken, plantsoenen en ander groen	63	66	70
<i>Redelijk tevreden</i>			
Basisonderwijs	71	76	69
Onderhoud straatmeubilair	69	70	65
Onderhoud wegdek/bestrating	67	56	65
Parkeermogelijkheden	58	58	62
Verkeersveiligheid	59	57	59
<i>Niet zo tevreden</i>			
Openbaar vervoer	39	40	53
Speelmogelijkheden voor kinderen (12-)	45	48	46
Voorzieningen voor ouderen	39	37	45
Voorzieningen voor jongeren (12+)	27	26	31

Men is tevreden over de meeste voorzieningen. Vooral over het ophalen van het huisvuil, de winkels, de straatverlichting en de groenvoorzieningen is men zeer goed te spreken.

Het minst positief is men over de voorzieningen voor jongeren: nog geen derde van de bewoners (31%) is hier tevreden of zeer tevreden over. Het zijn vooral mensen van middelbare leeftijd (de leeftijd waarop men kinderen in huis kan hebben) die hierover negatief oordelen. Ook zijn bewoners niet echt positief over de voorzieningen voor ouderen. Opvallend genoeg zijn 60-plussers in meerderheid tevreden. Tot slot worden het openbaar vervoer en de speelmogelijkheden voor kinderen niet zo positief gewaardeerd.

De ontwikkeling in de tijd laat op de meeste punten geen grote verschillen zien: de tevredenheid is weinig toe- of afgenomen sinds de metingen in 2003 en 2005. Uitzonderingen hierop zijn:

- Over het basisonderwijs is men nu (69%) minder tevreden dan in 2005 (76%). De tevredenheid lijkt zich weer te bevinden op het niveau van 2003. Een verklaring voor deze daling kan het in 2006 ingevoerde 'voedingsgebiedenbeleid' zijn. In dit beleid zijn schoolgrenzen gesteld waardoor ouders voor hun kind(eren) een school moeten zoeken binnen deze grenzen. Mogelijk is daarom (vooral in het Centrum) de tevredenheid afgenomen.
- Bewoners zijn minder positief over het onderhoud van het straatmeubilair (65% in 2007 versus 70% in 2005).
- Over het onderhoud aan het wegdek en de bestrating was in 2003 tweederde (zeer) tevreden (67%), maar in 2005 daalde dit tot iets meer dan de helft van de inwoners (56%). Anno 2007 is de tevredenheid weer terug op het niveau van 2003 (65%).
- De voorzieningen van jongeren en ouderen worden positiever beoordeeld dan voorgaande jaren (respectievelijk van 37% in 2005 naar 45% in 2007 en van 26% in 2005 naar 31% in 2007).

De verschillen tussen de wijken zijn niet groot, op een aantal uitzonderingen na. We geven hier de aandachtspunten:

- In Wadenoijen en Zennewijnen is men minder tevreden over de winkels voor de dagelijkse boodschappen en over het openbaar vervoer.
- In Kapel-Avezaath is men bovengemiddeld tevreden over de speelmogelijkheden voor kinderen. Dit is mogelijk te verklaren door (de heropening van) de grote speeltuin aan de Zoelensestraat in deze wijk.
- Ontevredenheid over het basisonderwijs is vooral aanwezig in het Centrum. Een mogelijke verklaring is dat het voedingsgebiedenbeleid vooral in het Centrum consequenties heeft.
- Verder zijn vooral inwoners van Passewaaij ontevreden over de voorzieningen voor jongeren en inwoners van Wadenoijen over de voorzieningen voor ouderen.
- Ontevredenheid over het onderhoud van groen is vooral aanwezig in Kellen.

Winkelvoorzieningen

2.2 Buurtproblemen

Er is ook gevraagd hoe vaak bepaalde problemen en vormen van criminaliteit en overlast voorkomen in de buurt. Let wel: het gaat hier dus niet om de vraag of men persoonlijk te maken heeft gehad met deze problemen, maar om een subjectieve inschatting van de mate waarin ze voorkomen. De uitkomsten staan vermeld in tabel 2.2.

Tabel 2.2 Buurtproblemen

	% komt vaak voor		
	2003	2005	2007
<i>Komt vaak voor</i>			
Hondenpoep op straat	48	48	36
Bekladding van muren en/of gebouwen	20	19	28
Rommel op straat	27	25	28
Vernieling van telefooncellen en/of bushokjes	24	26	25
<i>Komt af en toe voor</i>			
Beschadiging auto's en diefstal vanaf auto's	16	18	16
Geluidsoverlast door verkeer	11	12	16
Overlast van groepen jongeren	11	13	15
Fietsendiefstal	17	16	14
Diefstal uit auto's	15	13	12
Inbraak in woningen	14	12	12
<i>Komt nauwelijks voor</i>			
Geluidsoverlast (uitgezonderd verkeer)	4	5	8
Bedreiging	2	3	3

De meest voorkomende buurtproblemen vallen onder het kopje verloedering. Hondenpoep op straat komt volgens ruim een derde (36%) van de mensen in Tiel *vaak* voor. Daarna volgen de bekladding van muren en/of gebouwen en rommel op straat (beide 28%) en de vernieling van telefooncellen en/of bushokjes (25%).

Binnen de groep buurtproblemen die *af en toe* voorkomen, vormen verschillende soorten diefstal en inbraak de hoofdmoot. Ook geluidsoverlast door verkeer en overlast van groepen jongeren komen af en toe voor. Andere vormen van geluidsoverlast en geweldsdelicten komen *nauwelijks* voor in Tiel.²

Graffiti

Noot 2 In voorgaande metingen zijn de volgende items ook gemeten: drugsoverlast, geweldsdelicten, lastigvallen van mensen op straat, tasjesroof. Deze zijn in 2007 uit het vragenblok gehaald omdat problemen weinig voorkwamen en er geen ontwikkelingen was te zien in de tijd. In vragen over persoonlijk slachtofferschap komen de items wel aan bod.

Wanneer we de cijfers van 2003 en 2005 naast de nieuwe uitkomsten leggen zien we twee ontwikkelingen.

- Ten eerste is er een daling van het percentage mensen dat zich ergert aan hondenpoep op straat (van 48% naar 36% in 2007). Vermoedelijk is deze daling gevolg van de uitvoering van het hondenpoepbeleid waarmee de gemeente Tiel in mei 2006 startte.³
- Ten tweede is er een toename van problemen met de bekladding van muren en/of gebouwen (van 19% in 2005 naar 28% in 2007). Volgens de geïnterviewden komt bekladding in 2007 vaker voor dan in 2005 en 2003. Graffiti is een van de aandachtspunten van de gemeente. Sinds een aantal jaren voert de gemeente samen met welzijnsorganisatie Mozaïek en de SCT beleid om de graffiti in Tiel terug te dringen. Dit gebeurt middels het aanwijzen van gedoogplekken om graffiti op ongewenste plekken tegen te gaan, het voeren van een ontmoedigingsbeleid door meteen te verwijderen en door in te zetten op het achterhalen van daders. Op dit moment vindt een evaluatie van het tot nu toe gevoerde beleid plaats, want zowel het ergernispercentage als het aantal aangiften en meldingen van graffiti is de afgelopen tijd gestegen. Er wordt onderzocht hoe zich dit verhoudt tot het gevoerde beleid. Een allereerste logische conclusie is dat de aandacht die het project bijvoorbeeld in de media gekregen heeft en de extra repressieve inzet vanuit de politie, vrijwel zeker leidt tot een stijging van het aantal meldingen en aangiften. Wellicht zou dit ook een verklaring kunnen zijn voor de stijging van het ergernispercentage.

De cijfers per wijk laten zien dat er op bepaalde punten forse verschillen kunnen bestaan tussen de wijken:

- Fietsendiefstal scoort vooral hoog in het Centrum.
- De (kleine) criminaliteit komt aanzienlijk minder voor in de wijken Zennewijnen, Wadenoijen, Kapel-Avezaath en Kellen.
- Overlast van jongeren komt vrijwel niet voor in Wadenoijen, Kapel-Avezaath en Kellen.
- Overlast van jongeren scoort wel hoog in Passewaaij (27% ten opzichte van 15% voor Tiel gemiddeld). Dit is vermoedelijk te verklaren door het feit dat het een nieuwbouwwijk is waar een grote concentratie jongeren woont en opgroeit. De gemeente Tiel geeft aan dat er door diverse partijen actief aan wordt gewerkt om de overlast aan te pakken.⁴

Noot 3 De gemeente formuleerde als doelstelling dat in 2008 het ergernispercentage gedaald moet zijn tot 25 procent.

Noot 4 De cijfers in deze monitor komen overeen met de hoeveelheid klachten die op dit moment (2007) bij politie en gemeente binnenkomen.

Tabel 2.3 Welke buurtproblemen vindt u het belangrijkste?

	% met voorrang aanpakken		
	2003	2005	2007
1 - Verkeerssituaties/verkeersveiligheid	17	20	13
2 - (overlast) hangjongeren	5	8	9
3 - Parkeervoorzieningen/parkeeroverlast	9	11	9
4 - Hondenpoep	10	7	9
5 - Onderhoud openbare ruimte (straat, stoepen etc)	6	6	7
6 - Vandalisme	1	2	4
7 - Vervuiling openbare ruimte	6	4	4
8 - Te weinig toezicht (politie, stadswachten, etc)	3	1	3
9 - Geen/te weinig/slechte speelvoorzieningen kinderen	3	4	3
10 - Onderhoud openbaar groen	3	3	3

De top tien van de problemen die met voorrang moeten worden aangepakt is weergegeven in tabel 2.3. Bovenaan de lijst staan verkeersproblemen, gevolgd door de overlast van hangjongeren. Niet onbelangrijk is dat 20 procent van de bewoners aangeeft dat er *geen problemen zijn*.

Overigens wordt de ernst van een probleem niet alleen bepaald door de *omvang* van de groep die er mee geconfronteerd wordt, maar ook door de *ernst* van het probleem zelf. Tasjesroof en drugsoverlast mogen weinig voorkomen; de kleine groep mensen die er mee geconfronteerd wordt heeft er vaak wel heel veel last van. Het is aan de gemeente om te bepalen welke problemen de meeste aandacht moeten krijgen.

Dat de bewoners van Tiel redelijk tevreden zijn over de aanpak van buurtproblemen door de gemeente blijkt uit de onderstaande tabel. Deze uitkomst is ook stabiel over de tijd; dat maakt de 60 procent tevreden bewoners nog krachtiger.

Tabel 2.4 Tevredenheid aanpak buurtproblemen door gemeente

	% (zeer) tevreden		
	2003	2005	2007
Aanpak buurtproblemen	56	59	60

2.3 Sociale kwaliteit

Een begrip dat de laatste jaren steeds belangrijker is geworden, is de sociale kwaliteit in woonbuurten. In buurten waar mensen goed met elkaar omgaan, blijkt het met de leefbaarheid en de veiligheid ook goed te gaan. Daarom zijn in de vragenlijst ook over dit onderwerp enkele vragen gesteld. Om de tabel leesbaar te houden, zijn de negatieve stellingen ('Het is vervelend om in deze buurt te wonen') omgedraaid tot positieve stellingen ('Het is prettig om in deze buurt te wonen'). In het tabellenboek staan de oorspronkelijke stellingen met de oorspronkelijke antwoordcategorieën. De uitkomsten op de vragen zijn vermeld in tabel 2.5.

Tabel 2.5 Sociale kwaliteit in de buurt

Stellingen	% (zeer) positief		
	2003	2005	2007
Het is prettig om in deze buurt te wonen	94	95	92
In deze buurt staan weinig slecht onderhouden of onbewoonbaar verklaarde huizen	92	92	90
Ik voel me thuis bij de mensen in de buurt	81	78	81
Tevreden over het samenleven van verschillende bevolkingsgroepen	66	66	68
Mensen kennen elkaar goed	60	57	58
Ik woon in een gezellige buurt met veel saamhorigheid	63	54	57

De overgrote meerderheid van de inwoners van Tiel vindt het prettig in de buurt waar ze wonen. Men voelt zich thuis bij de mensen in de buurt. Iets minder positief is men over het samengaan van verschillende bevolkingsgroepen: hier is twee derde positief over. Het minst positief is men over hoe goed mensen elkaar kennen en over de gezelligheid en saamhorigheid in de buurt, maar ook hier is nog altijd een meerderheid (58% en 57%) positief over.

Tabel 2.6 Gemiddelde woonduur

	2003	2005	2007
Aantal jaren op huidig adres	13	13	15
Aantal jaren in Tiel	25	23	29

De gemiddelde woonduur hangt samen met de sociale samenhang van de buurt. Hoe langer bewoners er wonen, hoe meer verbonden bewoners zijn met de buurt. Inwoners van Tiel wonen doorgaans lange tijd op hun huidige adres. Dit duidt op een relatief grote sociale cohesie binnen de buurt. Ook de binding met de stad lijkt goed te zijn. Het gemiddeld aantal jaren dat bewoners in Tiel wonen is maar liefst 29 jaar⁵.

Rauwenhof

Tussen de voorgaande metingen en 2007 zijn geen grote ontwikkelingen te zien als het gaat om de sociale kwaliteit. Ook tussen de wijken zien we geen grote verschillen.

Noot 5 Het verschil tussen de uitkomsten in 2005 en 2007 kan (deels) worden verklaard door een psychologisch afrondingseffect. In herinnering worden jaartallen afgerond naar 'ronde' getallen.

2.4 De staat van de buurt

Mensen die optimistisch zijn over de ontwikkeling van hun buurt, zullen zich ook sneller inspannen voor de buurt. Daarom is gevraagd hoe de buurt zich de afgelopen jaren heeft ontwikkeld en wat men voor de toekomst verwacht. Bewoners spelen – naast de gemeente en andere instanties – zelf ook een belangrijke rol in de leefbaarheid en veiligheid van hun buurt. Ook daarover zijn in de enquête enkele vragen gesteld. De uitkomsten staan vermeld in tabel 2.7.

Tabel 2.7 De staat van de buurt

Stellingen	% mee eens		
	2003	2005	2007
<i>Ontwikkeling buurt</i>			
Deze buurt is vooruit gegaan	33	24	24
Ik verwacht dat de buurt vooruit zal gaan	39	33	33
<i>Eigen verantwoordelijkheid</i>			
Ik voel me medeverantwoordelijk voor de leefbaarheid in de buurt	87	88	86
Bezoekt buurtoverleg	17	19	19

Het blijkt dat een kwart van mening is dat de buurt de afgelopen jaren vooruit is gegaan. Een grotere groep verwacht dat de buurt in de toekomst vooruit zal gaan. Het gevoel van eigen verantwoordelijkheid is zeer groot; maar liefst 86 procent zegt zich medeverantwoordelijk te voelen voor de buurt. Overigens bezoekt één op de vijf wel eens een buurtoverleg.

Hoe men tegen de staat van de buurt aankijkt is in vergelijking met 2005 hetzelfde gebleven. Het gevoel van eigen verantwoordelijkheid is nog net zo groot als in 2003 en 2005.

Per wijk zien we geen grote verschillen. Over de ontwikkeling in de komende jaren zijn de inwoners van Kellen iets minder optimistisch.

Er is ook gevraagd hoe Tiel als geheel zich heeft ontwikkeld (tabel 2.8). Daaruit komt een duidelijk positiever beeld naar voren: maar liefst 51 procent vindt dat Tiel vooruit is gegaan en 64 procent denkt dat het de komende jaren alleen maar beter zal worden in Tiel. Overigens was men in 2003 en 2005 ook al positief over deze punten.

Tabel 2.8 Ontwikkeling Tiel en toekomstverwachting

Stellingen	% mee eens		
	2003	2005	2007
Tiel is afgelopen jaar vooruitgegaan	54	48	51
Ik verwacht dat Tiel de komende jaren vooruit zal gaan	62	62	64

2.5 De staat van de woningen

Van de bewoners woont 67 procent in een eigen (koop)huis. In totaal 31 procent huurt van de woningbouwvereniging, 2 procent van een particulier.⁶ De voorkeuren voor koop en huur zijn verdeeld maar sluiten redelijk aan met de bovenstaande verhoudingen. In totaal 38 procent van de bewoners geeft aan dat hun toekomstige huis liever een huurhuis is, 57 procent heeft de voorkeur voor een koophuis.

Een groot deel van de tevredenheid over woonbuurten is natuurlijk afhankelijk van het woongenot. Daarom is daar ook een aantal vragen over gesteld. In tabel 2.9 zijn de antwoorden vermeld.

Tabel 2.9 De staat van de woningen

Stellingen	% mee eens		
	2003	2005	2007
Deze woning is (veel) te duur in verhouding tot de kwaliteit	28	30	25
Ik wil binnen twee jaar (misschien) verhuizen	21	24	18
Ik heb vaak of regelmatig geluidsoverlast in mijn woning	10	14	13
Ik ben (zeer) ontevreden over de staat van onderhoud	9	7	10
Mijn woning is (veel) te klein voor dit huishouden	7	6	7

Een kwart van de inwoners van Tiel vindt de woning te duur of veel te duur in verhouding tot de kwaliteit (25%). Een vijfde wil binnen twee jaar (misschien) verhuizen (18%). De groep mensen die ontevreden is over geluidsoverlast, de staat van onderhoud, de grootte van de woning en de naaste burens is vrij klein.

De mensen die aangeven binnen twee jaar te willen verhuizen geven willen dat vooral vanwege: kenmerken van de woning (40%); kenmerken van de woonomgeving (geluidsoverlast, veiligheid, etc; 26%); en persoonlijke omstandigheden (samenwonen, scheiden etc; 13%).

In vergelijking met de voorgaande meting zijn twee ontwikkelingen te zien. De tevredenheid over de prijs kwaliteit verhouding is toegenomen (of, zoals we zien in de tabel, de ontevredenheid is afgenomen van 30 procent naar 25 procent in 2007). Daarnaast is de groep die wil verhuizen iets afgenomen, waarmee de toename in 2005 weer 'ongedaan is gemaakt' (van 24% in 2005 naar 18% in 2007). Op de andere punten zien we nauwelijks veranderingen.

De uitkomsten per wijk laten weinig verschil zien met het gemiddelde voor Tiel als geheel.

Noot 6 De werkelijke verdeling koop-huur wijkt iets af, namelijk 58%-42% (gemeente Tiel 2007). De afwijking wordt ten dele verklaard door het feit dat ouderen van 80+ (vooral huurders), buiten de monitor vallen.

2.6 Rapportcijfers

Verspreid over de vragenlijst worden enkele totaalbeoordelingen gevraagd in de vorm van rapportcijfers. Deze worden hieronder gezamenlijk weergegeven in tabel 2.10.

Tabel 2.10 Rapportcijfers

	2003	2005	2007
Rapportcijfer onderhoud openbare ruimte	6.8	6.8	6.9
Rapportcijfer eigen buurt	7.4	7.4	7.4
Rapportcijfer woning	7.9	7.9	7.9

Het meest positief is men over de eigen woning (7,9). Daarna volgt de buurt (7,4) en tot slot krijgt het onderhoud van de openbare ruimte nog net een voldoende (6,9). Voor alle rapportcijfers geldt dat deze stabiel zijn over de jaren heen.

Tolhuis

3 Veiligheid en criminaliteit

3.1 Onveiligheidsgevoelens

De bestrijding van feitelijke onveiligheid op straat, is een probleem waar met name politie en justitie mee bezig zijn. Daarnaast wordt de subjectieve kant van veiligheid, de veiligheidsgevoelens, steeds belangrijker gevonden. Dit is een aspect van veiligheid waar de gemeente en andere instellingen ook een grote rol in spelen. Daarom is in de vragenlijst ook aandacht aan onveiligheidsgevoelens besteed.

Tabel 3.1 Onveiligheidsgevoelens

	% Voelt zich soms of vaak...		
	2003	2005	2007
onveilig 's avonds op straat in eigen buurt	18	15	19
onveilig 's avonds in de eigen woning	7	7	7
onveilig overdag op straat in eigen buurt	6	4	5
onveilig overdag in de eigen woning	5	3	4
Vermijdt wel eens bepaalde plekken in Tiel	33	33	24
Vaak onveiligheidsgevoel/ mijding van plekken	19	16	25

Op straat voelt één op de vijf inwoners zich 's avonds wel eens onveilig (19%). Ook 's avonds in huis is zeven procent wel eens bang. Een zeer kleine groep inwoners van Tiel voelt zich overdag wel eens onveilig op straat in de eigen buurt (5%) of in de eigen woning (4%).

Eén op de vier inwoners van Tiel loopt wel eens een straatje om of vermijdt bepaalde plekken (24%). Hiervan doet 25 procent dat 'vaak'.

Vergeleken met voorgaande jaren is er een afname van het aantal mensen dat bepaalde plekken in Tiel mijdt (van 33% naar 24%). Aan de andere kant voelen deze mensen zich wel vaker onveilig (16% voelde zich in 2005 vaak onveilig, in 2007 is dit 25%). Verder zijn er geen noemenswaardige veranderingen opgetreden in de onveiligheidsgevoelens in eigen buurt.

Enge plekken mijden

Tussen de wijken zien we enkele verschillen. In Kapel-Avezaath lijkt het met het veiligheidsgevoel net iets beter gesteld te zijn dan in de rest van de gemeente, maar het verschil is niet groot. Vermijding van 'onveilige' plekken lijkt iets vaker voor te komen onder de bewoners van Passewaaij (35%). Mensen die aangeven bepaalde plekken te mijden doen dit vervolgens niet vaak (vergeleken met de rest van Tiel). In Tiel West is de 'situatie' omgedraaid: Daar geeft 'slechts' 17 procent van de bewoners aan bepaalde

plekken in Tiel te mijden, maar van deze groep mijdt 41 procent deze plekken juist vaak.

3.2 Persoonlijk slachtofferschap

Voor een aantal delicten is gevraagd of men daar de afgelopen twaalf maanden persoonlijk slachtoffer van is geworden. Tabel 3.2 geeft de resultaten.

Tabel 3.2 Persoonlijk slachtofferschap

	%		
	2003	2005	2007
Fietsendiefstal	13	12	11
Vernieling	7	12	7
Diefstal uit auto	8	7	6
Poging tot inbraak (niets gestolen)	3	3	4
Diefstal	3	5	3
Bedreiging met lichamelijk geweld	2	3	2
Inbraak (iets gestolen)	2	2	2
Straatroof zonder geweld	3	2	2
Autodiefstal	2	1	1

Het meest voorkomende delict in Tiel is fietsendiefstal. Hier is de afgelopen twaalf maanden één op de acht inwoners slachtoffer van geworden (11%). Gewelddelicten komen het minst vaak voor.

Vergeleken met 2005 is er een afname te zien bij het percentage slachtoffers van vernieling; dit daalde van twaalf procent naar het niveau van 2003 (7%). De rest bleef constant.

Per wijk zijn er enkele kleine verschillen maar omdat slachtofferschap relatief weinig voorkomt (gelukkig), zijn de verschillen niet significant. Ze kunnen wel fungeren als aandachtspunt.

Verband gevoelens en feiten

De feitelijke hoeveelheid criminaliteit en overlast is niet altijd hetzelfde als het gevoel van (on)veiligheid. Ook in Tiel zien we dat deze twee grootheden los van elkaar kunnen veranderen. Belangrijk om te weten is dat slachtofferschap van sommige delicten wel direct van invloed is op het

Werkzaamheden Betuwelijn

(on)veiligheidsgevoel. Dit geldt in Tiel voor vernieling en (dreiging met) lichamelijk geweld. Degenen die daar het slachtoffer van zijn geworden, voelen zich onveiliger dan degenen die nergens slachtoffer van zijn geworden of van een ander delict.

4 De gemeente Tiel

In dit hoofdstuk gaat het over de gemeente Tiel als geheel. Aan bod komen de politie en stadswachten, gemeentelijke voorzieningen, informatievoorziening en dienstverlening. Omdat deze uitkomsten over de gemeente als geheel gaan, worden de uitkomsten per wijk niet apart besproken. Deze zijn uiteraard wel terug te vinden in het tabellenboek.

4.1 Stadswachten en politie

Aan de inwoners van Tiel zijn enkele vragen gesteld over de politie en stadswachten, over de bijdrage aan de veiligheid en de leefbaarheid in de stad. De antwoorden zijn vermeld in tabel 4.1.

Tabel 4.1 Stadswachten en politie

	% (zeer) tevreden		
	2003	2005	2007
Leveren de stadswachten een bijdrage aan veiligheid/leefbaarheid	65	64	41
Functioneren politie in buurt	56	61	58

Op de vraag of de stadswachten een bijdrage leveren aan de veiligheid en de leefbaarheid, antwoordt 41 procent positief. Dit is een opmerkelijke afname van het vertrouwen in de stadswacht vergeleken met voorgaande jaren. Een mogelijke verklaring hiervoor is het kleiner aantal stadswachten in vergelijking met voorgaande jaren. Deze afname is op haar beurt weer te verklaren door een aantrekkende arbeidsmarkt; een beperktere instroom vanuit het CWI (Centrum voor Werk en Inkomen) en een grotere uitstroom naar regulier werk.⁷ Stadswachten zijn dus minder zichtbaar op straat. In het verleden konden stadswachten meer in de wijken in Tiel worden ingezet dan nu het geval is.

Het is overigens wel zo dat stadswachten juist meer bevoegdheden hebben gekregen (bekeuren bij parkeerovertradingen, fietsen op de promenade, overtradingen hondenpoepbeleid) waardoor hun bijdrage aan de veiligheid/leefbaarheid is vergroot. Of dit in de mening van de bewoners bijdraagt aan het gevoel van veiligheid, is niet uit de monitor af te leiden.

Meer tevreden is men over het functioneren van de politie. In totaal 58 procent oordeelt positief over de politie. In 2003 en 2005 was dat ongeveer gelijk.

Noot 7 Via het CWI kunnen cliënten in aanmerking komen voor een baan als Stadswacht.

4.2 Gemeentelijke voorzieningen

De gemeente Tiel beschikt over voorzieningen. In de enquête is met betrekking tot een aantal voorzieningen gevraagd hoe tevreden men over het aanbod is. De meningen van inwoners van Tiel zijn gegeven in tabel 4.2.

Tabel 4.2 Voorzieningen

	% (zeer) tevreden		
	2003	2005	2007
Medische voorzieningen	82	91	91
Sportaanbod	-	-	90
De Agnietenhof (theater, schouwburg)	86	88	84
Bibliotheek	86	88	81
De Plantage (cultureel centrum)	65	65	61
Overige uitgaansmogelijkheden	41	42	50
Parkeermogelijkheden in binnenstad voor bezoekers	-	-	48

Over de medische voorzieningen, het sportaanbod, de Agnietenhof en de bibliotheek is men het meest positief. Over de Plantage is men gemiddeld tevreden.

De helft van de bewoners geeft aan tevreden te zijn over de overige uitgaansmogelijkheden. Ook over de parkeermogelijkheden in de binnenstad voor bezoekers is de een op de twee bewoners positief. Overigens dient hierbij wel in ogenschouw te worden genomen dat veel mensen geen gebruik maken van deze voorzieningen.

Er is één ontwikkeling in de tijd te zien qua tevredenheid over de gemeentelijke voorzieningen: hoewel nog maar de helft van de bewoners tevreden is over de uitgaansmogelijkheden, hebben deze wel duidelijk aan populariteit gewonnen. Het percentage tevreden inwoners nam toe van 42 naar 50 procent in 2007.

De vragen over parkeermogelijkheden in de binnenstad en het sportaanbod zijn in 2007 voor het eerst gesteld.

Theater Agnietenhof

Appelpop

4.3 Informatievoorziening en dienstverlening

De gemeente biedt via verschillende kanalen informatie aan burgers. Een deel van hen komt ook persoonlijk in contact met de gemeente via dienstverlening (zoals een paspoort) of in de vorm van een klacht. Ook hierover zijn enkele vragen gesteld. De antwoorden zijn samengevat in tabel 4.3.

Tabel 4.3 Informatievoorziening en dienstverlening

	% (zeer) tevreden		
	2003	2005	2007
Dienstverlening Stadhuis	89	91	88
Gemeentelijke website	72	81	83
Informatievoorziening over eigen buurt	66	65	75
Tiel Actueel	76	81	75
Bewonersbrieven en brochures	65	70	75
Tevredenheid over klachtafhandeling	52	42	44

De tevredenheid over de dienstverlening door medewerkers in het Stadhuis is groot. In totaal 88 procent is (zeer) tevreden. Ook de gemeentelijke website scoort hoog met 83 procent tevredenheid. Informatie over eigen buurt, Tiel Actueel en de bewonersbrieven en brochures worden gewaardeerd door driekwart van de bewoners van Tiel (75%). De afhandeling van klachten leidt tot relatief veel ontevredenheid: slechts 44 procent is hier (zeer) tevreden over.

Vergeleken met 2005 is het oordeel over Tiel Actueel verslechterd (van 81% naar 75%). Het oordeel over de informatie over eigen buurt en de bewonersbrieven is verbeterd (van 65% naar 75% respectievelijk van 70% naar 75%).

Het aantal mensen dat een bezoek heeft gebracht aan de website is verder gestegen. Van 21 procent in 2003 en 37 procent in 2005 bezoekt nu 42 procent de gemeentelijke site.

De tevredenheid over klachtafhandeling kruipt na de grote daling in 2005 omhoog van 42 naar 44 procent (zeer) tevreden burgers. Overigens gaat het hier maar om kleine aantallen, omdat een klein deel van de burgers een klacht indient (18% in 2007).

4.4 Sportvoorzieningen

Om de behoeften aan sport binnen de gemeente in kaart te brengen is een aantal vragen gesteld over sportbeoefening⁸. Het gaat om activiteiten die bewoners van Tiel de afgelopen 12 maanden verrichten volgens gebruiken en regels uit de sportwereld.

De top tien van de meest beoefende sporten is weergegeven in tabel 4.4.

Noot 8 Deze vragen zijn in 2007 voor het eerst gesteld in de leefbaarheidsmonitor Tiel.

Tabel 4.4 Top tien meest beoefende sporten

	% personen*
Fitness conditie	33
Zwemmen/zwemsport	14
Hardlopen/joggen/trimmen	11
Fitness kracht	11
Wielrennen/mountainbike/toerfietsen	11
Tennis	9
Wandelsport	7
Aerobics/steps	5
Badminton	4
Veldvoetbal	3

*Het totaal is meer dan 100% omdat mensen meerdere sporten kunnen beoefenen.

Het profiel van de sporter (op basis van het aantal keer dat afgelopen jaar een sport is beoefend) is geschetst in tabel 4.5.

Tabel 4.5 Wie zijn de sporters in Tiel

	% bewoners dat afgelopen jaar heeft gesport	% sporters uit deze groep dat meer dan 8 keer heeft gesport
Man	49	51
Vrouw	47	41
Bewoners tot 55 jaar	55	44
55 jaar en ouder	39	48
Nederlandse etniciteit	50	44
Marokkaanse etniciteit	42	50
Turkse etniciteit	20	79
Overig	-	-
Totaal	48	45

De antwoorden op de sportvragen zijn hieronder puntsgewijs samengevat.

- In totaal heeft 48 procent van de bewoners van Tiel afgelopen 12 maanden gesport.
- Conditietraining (fitness) heeft de meeste beoefenaars. Op de tweede plaats staat zwemmen en de derde plek wordt gedeeld door hardlopen, krachttraining (fitness) en fietsen.
- Deze sporters sporten gemiddeld 8 keer per maand.
- Van de sporters sport 55% minder dan 8 keer per maand, en 45% 8 keer of meer per maand.
- Het percentage dat het afgelopen jaar heeft gesport is bij mannen bijna gelijk als (iets hoger dan) bij vrouwen (49% en 47%). Wel zien we dat de mannen die sporten dit vaker doen dan de vrouwen die sporten (51% versus 41% vaker dan 8 x per maand).
- Het percentage dat afgelopen jaar heeft gesport is onder bewoners tot 55 jaar hoger dan onder bewoners van 55 jaar en ouder (55% en 39%). We zien dat diegenen tot 55 jaar dit minder vaak doen dan de sportende bewoners vanaf 55 jaar (44% versus 48% vaker dan 8 x per maand).
- Het percentage bewoners met Nederlandse etniciteit dat afgelopen jaar heeft gesport is hoger dan voor bewoners met Marokkaanse etniciteit, dat op haar beurt weer hoger is dan voor bewoners met een Turkse etniciteit (respectievelijk 50%, 42% en 20%). Het percentage daarvan dat vaker

sport dan 8x per maand, laat bij de etnische groepen een omgekeerd patroon zien. Dit betekent dat sporters met Turkse etniciteit dit vaker doen dan sporters met Marokkaanse etniciteit, en zij doen dit weer vaker dan sporters met Nederlandse etniciteit. Kortom, de groep die sport is kleiner, maar wel fanatieker.

- Het verband waarin de sporten zijn beoefend is vooral recreatief (89%). In mindere mate vindt dit plaats in competitieverband (9%). In 2 procent van de gevallen is dit in zowel competitie als recreatief verband.
- Een groot deel van de sporten is beoefend bij een sportvereniging (37%). Daarnaast beoefent het merendeel van de respondenten hun sporten bij een sportschool (29%), alleen/ongeorganiseerd (20%) of in groepsverband, zelf georganiseerd (11%).
- Het overgrote merendeel van de bewoners (90%) is positief over het sportaanbod in Tiel.

Omdat deze vragen in 2007 voor het eerst zijn opgenomen in de vragenlijst is een vergelijking met voorgaande jaren niet te maken.

5 Conclusie

5.1 Algemene conclusie

In het algemeen kan geconcludeerd worden dat de resultaten van de Leefbaarheidsmonitor Tiel 2007 positief zijn. De bewoners van Tiel zijn tevreden over de meeste voorzieningen en de meeste mensen hebben weinig problemen rondom leefbaarheid en veiligheid. Ook het oordeel over de woningen, de wijken en de gemeente als geheel is bijna overal positief. Natuurlijk zijn er verschillen per wijk en zijn er bepaalde punten waarop wel degelijk verbeteringen mogelijk zijn, maar al met al komt een positief beeld van de gemeente Tiel naar voren.

5.2 Negatief

Het is nu de derde keer dat de Leefbaarheidsmonitor is gehouden. Dat maakt het mogelijk de ontwikkelingen in de tijd te volgen van 2003, 2005 naar 2007. De volgende negatieve ontwikkelingen hebben zich voorgedaan in Tiel als geheel:

- Bewoners zijn minder tevreden over het basisonderwijs (nu 69%; in 2005 76%). De tevredenheid lijkt zich weer te bevinden op het niveau van 2003.
- Bewoners zijn minder positief over het onderhoud van het straatmeubilair (65% in 2007 versus 70% in 2005).
- Bewoners ervaren meer problemen met de bekladding van muren en/of gebouwen (van 19% in 2005 naar 28% in 2007).
- De frequentie van onveiligheidsgevoelens is toegenomen (van 16% in 2005 naar 25% in 2007).
- De verwachte bijdrage van stadswachten aan de veiligheid en de leefbaarheid neemt fors af (van 64% in 2005 naar 41% in 2007).

Per wijk:

- Inwoners van Passewaaij zijn minder dan gemiddeld tevreden over de voorzieningen voor jongeren en ervaren gemiddeld meer overlast van jongeren.
- Vermijding van plekken lijkt relatief vaker voor te komen onder de bewoners van Passewaaij.
- In Zennewijnen en Wadenoijen is men relatief minder tevreden over de winkels voor de dagelijkse boodschappen en over het openbaar vervoer.
- Inwoners van Wadenoijen zijn minder dan gemiddeld tevreden over de voorzieningen voor ouderen.
- Ontevredenheid over het basisonderwijs is vooral aanwezig in het Centrum.
- Fietsendiefstal scoort vooral hoog in het Centrum.
- Inwoners van Kellen zijn minder dan gemiddeld tevreden over het onderhoud van groen.
- Inwoners van Kellen zijn relatief minder optimistisch over de ontwikkeling in de komende jaren.

5.3 Positief

Positieve ontwikkelingen zijn:

- De tevredenheid over het onderhoud aan het wegdek en de bestrating is weer toegenomen na een dip in 2005 (67% 2003; 56% 2005; 65% 2007).
- De voorzieningen van jongeren worden positiever beoordeeld dan voorgaande jaren (van 37% in 2005 naar 45% in 2007).
- De voorzieningen van ouderen worden positiever beoordeeld dan voorgaande jaren (van 26% in 2005 naar 31% in 2007).
- Minder bewoners ervaren problemen met hondenpoep op straat (van 48% in 2005 naar 36% in 2007).
- De tevredenheid over de prijs kwaliteit verhouding van de woning is toegenomen (van 30% in 2005 naar 25% in 2007).
- De groep die wil verhuizen is afgenomen na een piek in 2005 (van 24% in 2005 naar 18% in 2007).
- Het aantal mensen dat bepaalde plekken in Tiel mijdt is afgenomen (van 33% in 2005 naar 24% in 2007).
- Het percentage slachtoffers van vernieling is na een piek in 2005 afgenomen (7% 2003; 12% 2005; 7% 2007).
- Het aantal inwoners dat tevreden is over uitgaansmogelijkheden nam toe (van 42% in 2005 naar 50% in 2007).
- Het aantal mensen dat een bezoek heeft gebracht aan de gemeentelijke website is verder gestegen (21% 2003; 37% 2005; 42% 2007).

Per wijk:

- De (kleine) criminaliteit komt relatief minder voor in de wijken Zennewijnen, Wadenoijen, Kapel-Avezaath en Kellen.
- Overlast van jongeren komt vrijwel niet voor in Wadenoijen, Kapel-Avezaath en Kellen.
- In Kapel-Avezaath is men bovengemiddeld tevreden over de speelmogelijkheden voor kinderen.
- In Kapel-Avezaath is het relatief beter gesteld met het veiligheidsgevoel.

5.4 Doelen stellen, prestaties monitoren

Hopelijk vormt dit rapport aanleiding voor discussie over de goede ontwikkelingen van de afgelopen jaren en de punten waar nog enige verbetering mogelijk is. Wellicht is het mogelijk de geconstateerde ontwikkelingen te koppelen aan bepaalde beleidsinspanningen. Als er bijvoorbeeld in een bepaalde wijk een verbetering zichtbaar is in het oordeel over de woningen: waar komt dit dan door? En als mensen zich onveilig voelen op straat: wat kunnen en willen wij als gemeente daar aan doen? En wat hebben we er de afgelopen jaren aan gedaan? Op die manier krijgen de uitkomsten uit dit soort onderzoek meer kleur en zeggingskracht.